

Recensies

GUSTA DRENTHE

Women's studies serials: a quarter-century of development; ed. Kristin H. Gerhard.
New York: Haworth Press, 1998. 263 pp.
ISBN: 0-7890-0541-7. Tegelijkertijd
verschenen als themanummer van: *The Serials Librarian*, vol. 35, nrs. 1 & 2, 1998.

Tegelijk met de ontwikkeling van vrouwenstudiesprogramma's aan universiteiten in de jaren zeventig ontstaan de eerste wetenschappelijke tijdschriften op het gebied van vrouwenstudies. In de beginperiode is echter van een echte wetenschappelijke publicatiestroom nog geen sprake. Het zijn vooral kleinschalige, onregelmatig uitgegeven bladen en nieuwsbrieven die de toon aangeven. Pas later, in de loop van de jaren tachtig en negentig, begint het aantal wetenschappelijke tijdschriften op het gebied van vrouwenstudies zich versneld uit te breiden en komt er meer professionalisering. Tot de bekendste wetenschappelijke tijdschriften behoren *Signs* (1972), *Feminist studies* (1975) en wat later (in 1982) *Women's Studies International Forum*, tijdschriften waar vrijwel elke wetenschappelijke bibliotheek ook tegenwoordig nog een abonnement op heeft. In Nederland ontstond in 1974 het tijdschrift *Lover, literatuuroverzicht voor de vrouwenbeweging*, dat als eerste tijdschrift systematisch ontwikkelingen bij ging houden, en zes jaar later het *Tijdschrift voor vrouwenstudies*.

De bundel *Women's studies serials* belicht diverse aspecten die te maken hebben met beschikbaarheid, toegankelijkheid en het gebruik van vrouwenstudies tijdschriften

gedurende de laatste vijftientig jaar, vooral in de Verenigde Staten.

Gerhard verdeelt de veertien bijdragen in vier secties: 'Usage of women's studies serials'; 'Women's studies reference sources', 'Content and access issues for women's studies serials' en 'International views of women's studies serials'. De bijdragen zijn voornamelijk afkomstig van mensen uit de bibliotheekwereld, wat duidelijk terug te zien is in inhoud en aanpak.

In het eerste deel van de bundel worden enkele gebruikersonderzoeken toegelicht. In een kwalitatief onderzoek getiteld 'Using periodicals in women's studies: the faculty experience' gaat Lynn Westbrook na welk zoekgedrag studenten en medewerkers vrouwenstudies vertonen, van browsing in algemene tijdschriften tot systematisch zoeken in gespecialiseerde vakbladen. Hoe frequent een tijdschrift wordt geciteerd is ook een belangrijke indicator om het gebruik ervan te meten. Zo onderzocht Rita Marinko in haar bijdrage 'Citations to women's studies journals in dissertations, 1989 and 1994' de mate waarin vrouwenstudies tijdschriften geciteerd worden in proefschriften die zijn opgenomen in 'Dissertation abstracts'. De meest interessante bijdrage in deze sectie vind ik de studie over het gebruik van tijdschriften in de University of New Hampshire. Robin Lent slaagt er in haar bijdrage 'Women's studies journals: getting the collection right' het daadwerkelijke gebruik in kaart te brengen: een studie van de dekingsgraad van de tijdschriftencollectie van de universiteitsbibliotheek, vergeleken met wat faculteits-

medewerkers aangeven daadwerkelijk te lezen. Op grond van de uitkomsten betwist zij het nut van zogenaamde 'core lists' (lijst met wat 'men' als kerntijdschriften op een bepaald vakgebied beschouwt, erg handig voor bibliothecarissen en onderzoekers). Lent beargumenteert dat deze core-lijsten feitelijk 'self-fulfilling' worden, omdat bibliothecarissen de neiging hebben vooral een abonnement te nemen op titels die op zo'n lijst voorkomen. Bovendien zijn dit ook vaak weer de titels die in indexen en referaatbladen terechtkomen. Dit staat volgens Lent haaks op dynamische onderzoeksbelangen op een specifieke campus en bedreigt ook de levensvatbaarheid van nieuwe tijdschriften. Bibliothecarissen die verantwoordelijk zijn voor collectiebeleid en te maken hebben met afnemende budgetten, kunnen mogelijk bruikbare informatie uit deze bijdrage halen.

Ook het tweede deel van de bundel, gewijd aan naslagwerken, biedt bruikbare informatie. We vinden er onder andere een grondige analyse van de vier elektronische publicaties op het gebied van vrouwenstudies: *Women's studies on disc* en *Women's resources international* (bibliografische databases op cd-rom) en de full-text databases *Contemporary women's issues* en *Women 'R'*. Het zou handig geweest zijn als er een lijst was opgenomen van tijdschriften die door al deze databases gedekt worden. Kristine Stacy-Bates en Diana Shonrock gaan na in hoeverre vrouwenstudies-naslagwerken op het gebied van economie en politiek worden gedekt in de *Guide to reference books* – het referentiewerk der referentiewerken, gebaseerd op de elf edities van 1902-1996. Hun doorlichting leidt tot de teleurstellende conclusie dat het aandeel naslagwerken op het gebied van vrouwenstudies dat daarin is opgenomen geenszins representatief is voor de reële wetenschappelijke ontwikkelingen op dit domein. Op het totaal aantal naslagwerken steeg het percentage titels op het terrein van vrouwenstudies pas in de elfde editie (1996) boven de 1%! Maar hoe interessant deze bijdrage op zich ook is, het is niet helemaal duidelijk hoe dit onderzoek zich verhoudt tot het onderwerp van deze bundel.

De sectie over inhoud en toegankelijkheid van vrouwenstudies tijdschriften bestaat uit een vijftal artikelen. Bij het toenemend belang van het internet levert Boydston's bijdrage 'Academic women's studies serials on the Web: a pilot study' een interessant snapshot van de stand van zaken betreffende elektronisch publiceren rond 1998. Zij concludeert dat de webpresentatie van het merendeel van de 146 vrouwenstudies-tijdschriften uit het onderzoek beperkt blijft tot niet meer dan een advertentietekst. Dit hoeft ons niet te verbazen, aangezien het voor een heleboel tijdschriften in die tijd gold en nog steeds geldt. Vrouwenstudies heeft het gemeen met meerdere disciplines, bijvoorbeeld in de sociale wetenschappen en humaniora, waar onderzoekers nog sterk hechten aan gedrukt materiaal. 'Education for cataloging is/as women's studies' door Hope Olson is een goedgeschreven verhaal, door iemand die veel afweet van indexeerproblematiek met betrekking tot een gemarginaliseerd en interdisciplinair vakgebied als bijvoorbeeld vrouwenstudies. Maar omdat zij het niet op tijdschriften betreft, blijft haar bijdrage in deze bundel een beetje in de lucht hangen. De overige bijdragen in deze sectie gaan over de geringe dekking van tijdschriften op 'deel'gebieden, zoals etnische groepen, vrouwen in de wetenschap en populaire cultuur. Voor een analyse van lesbische tijdschriften – waar tot op grote hoogte een zelfde ontwikkeling te zien is als bij de algemene vrouwenstudies tijdschriften – is het de redactie van deze bundel helaas niet gelukt een bijdrage te krijgen.

De voornamelijk Amerikaanse invalshoek van deze bundel wordt in het laatste deel nog een beetje aangevuld met andere bijdragen. Alan Haye schetst de ontwikkeling van vrouwenstudies tijdschriften in Ierland; Marianne Boere belicht de tijdschriftencollectie van het IIAV (Internationaal Informatiecentrum en Archief voor de Vrouwenbeweging) te Amsterdam. Carol Mitchell onderstreept tenslotte het belang van onderzoek naar de impact van de groeiende markt van commerciële vrouwenbladen in Zuidoost Azië. Hoe interessant en nuttig ook, onduidelijk is waarom

juist deze landen voor een bespreking zijn gekozen. Een meer theoretische inkadering zou hier op zijn plaats zijn geweest, te meer daar bibliothecarissen uit de VS mogelijk minder bekend zijn met wat zij 'internationale' (d.w.z.: niet-Amerikaanse) vrouwen-studiestijdschriften noemen.

Ondanks deze punten van kritiek, heb ik met plezier kennis genomen van deze bundel. Vooral vakreferenten, verantwoordelijk voor de samenstelling en evaluatie van een (interdisciplinaire) tijdschriftencollectie – en niet alleen voor vrouwenstudies – in een wetenschappelijke bibliotheek, kunnen er nuttige en leerzame informatie uit halen. Voor an-

dere doelgroepen is deze bundel denk ik minder interessant, tenzij voor studenten van bibliotheek- en informatiemanagement-opleidingen. Het zou boeiend zijn een deel van de in deze bundel beschreven onderzoeken te herhalen, om te zien of de toenemende beschikbaarheid van elektronische informatie tot wezenlijk andere resultaten leidt. Vooral voor een interdisciplinair vakgebied als vrouwenstudies lijkt mij op dit punt qua beschikbaarheid, toegankelijkheid en gebruik veel winst te behalen.

•> GUSTA DRENTHE (vakreferent sociale wetenschappen, universiteitsbibliotheek Erasmus Universiteit Rotterdam)

PETER DE VOOGD

Stuart Andrews, *The British Periodical Press and the French Revolution, 1789-99*.
Palgrave Publishers, 2000. 280 pp.
ISBN 0-333-73851-9.

De Franse revolutie leidde aanvankelijk tot groot enthousiasme in het Verenigd Koninkrijk, maar al snel (en zeker na de executie van de Franse koning) kwam er een tegenreactie. Na de machtsverovering door Napoleon werd de situatie op het Continent gebruikt door de conservatieve regering om alles wat op radicalisme leek de grond in te stampen. Ook toen al werd er door de Britse regering flink gebruik gemaakt van manipulatie van de media (wat nu in Engeland 'spindoctoring' heet). De prime minister, William Pitt, maakte vooral gebruik van de retorische gaven van Edmund Burke, en financierde met gulle hand tijdschriften als *The Anti-Jacobin*, *or Weekly Examiner* en *The Anti-*

Jacobin Review and Magazine, met zoveel succes dat de oppositie in feite monddood werd gemaakt. En omdat de geschiedschrijving over het algemeen aan de zijde van de uiteindelijke overwinnaar staat, is in de meeste schoolboeken tot op heden het beeld bewaard gebleven van een onmachtige radicale beweging die het al snel moest afleggen tegen het superieure staatmanschap van Pitt en helemaal wegviel in de gezamenlijke strijd tegen Napoleon.

Stuart Andrews vindt dat in de geschiedschrijving een te gemakkelijk en te gepolariseerd beeld wordt geschetst van de periode. Hij wil een subtieler beeld geven van de steeds wisselende loyaliteiten en verschuivende machtsverhoudingen, zoals die tot uiting kwamen in een zeer rijkgeschakeerde pers. Dat de door de overheid gesponsorde *Anti-Jacobin* het uiteindelijk ook in de anthologieën heeft gewonnen betreurt Andrews en in zijn studie wil hij recht doen